

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Lublinie

LLU.411.004.03.2018

Pan Leszek Dmitroca
Nadleśniczy Nadleśnictwa Tomaszów
ul. Mickiewicza 1, Pasieki,
22-600 Tomaszów Lubelski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.443.013.2019
Komisji Rozstrzygającej z dnia 18 lutego 2019 r.

Kontrola nr S/18/004 „Gospodarowanie środkami finansowymi, prowadzenie gospodarki łowieckiej oraz sprawowanie nadzoru nad nadleśnictwami przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Lublinie”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Nadleśnictwo Tomaszów (dalej: Nadleśnictwo), ul. Mickiewicza 1, Pasieki, 22-600 Tomaszów Lubelski
Kierownik jednostki kontrolowanej	Leszek Dmitroca, Nadleśniczy, od 15 lutego 2017 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Stanisław Stanibuła, p.o. Nadleśniczego, w okresie od 18 stycznia do 14 lutego 2017 r. Antoni Rzeźnik, od 1 lipca 2006 r. do 17 stycznia 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prowadzenie gospodarki łowieckiej. 2. Kontrole nadleśnictw i realizacja wniosków pokontrolnych.
Okres objęty kontrolą	2016-2018 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych) ¹
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Ewa Kulik, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/140/2018 z 2 października 2018 r. (akta kontroli str. 5, 9-12)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Gospodarka łowiecka w Ośrodku Hodowli Zwierzyny Lasów Państwowych (LP) „Pańków” (dalej: OHZ) prowadzona była według zasad określonych w przepisach prawa, na podstawie terminowo opracowanych planów. Podejmowano działania mające na celu realizację wszystkich ustawowych celów funkcjonowania OHZ.

Rentowność gospodarki łowieckiej OHZ w kolejnych sezonach łowieckich wykazywała tendencję spadkową, a w roku 2017/2018 działalność ta zamknęła się stratą. Zasadniczy wpływ na ten stan miał znaczny wzrost kosztów prowadzenia tej gospodarki, w szczególności organizacji polowań i zasiedleń łowisk oraz utrzymania kwater myśliwskich.

W zasadzie w pełni zrealizowane zostały roczne plany pozyskania zwierzyny grubej, z wyjątkiem planu pozyskania jeleni, który w sezonie łowieckim 2016/2017 wykonano poniżej obowiązującego minimum.

Ustalone nieprawidłowości, niemające istotnego wpływu na ocenę prowadzenia gospodarki łowieckiej, dotyczyły rozliczeń tytułu czynszu dzierżawnego za leśne obwody łowieckie. W kilku przypadkach nie udokumentowano zapoznania myśliwych z ocenami zgodności odstrzałów z zasadami selekcji osobniczej oraz poinformowania ich o możliwości odwołania. Ponadto, stwierdzono nieliczne przypadki nieterminowego rozliczania opłat za trofea oraz przypadek naliczenia opłaty niezgodnie z obowiązującą ofertą cenową.

¹ Badaniami kontrolnymi objęto również zdarzenia i dokumenty sprzed 1 stycznia 2016 r. w przypadkach, gdy miały one związek z przedmiotem kontroli.

² Dz. U. z 2017 r. poz. 524 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Prowadzenie gospodarki łowieckiej

1.1. Nadleśnictwo Tomaszów zarządzało trzema leśnymi obwodami łowieckimi, z tego na jednym (nr 305) funkcjonował OHZ „Pańków”. Powierzchnia tego obwodu wynosiła 16.419 ha, w tym 8.253 ha (50,3%) gruntów leśnych (po wyłączeniach, o których mowa w art. 26 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie⁵ powierzchnia wynosiła 15.643 ha).

(akta kontroli str. 13, 17, 20, 23, 26, 29, 32)

1.2. W latach 2016-2018 dwa leśne obwody łowieckie (nr 323 i nr 325⁶) zostały oddane w dzierżawę kołom łowieckim (na podstawie umów zawartych przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie (RDLP) na 10 lat, tj. od 1 kwietnia 2007 r. do 31 marca 2017 r. oraz od 1 kwietnia 2017 r. do 31 marca 2027 r.). Dyrektor RDLP przysyłał corocznie do Nadleśnictwa „do stosowania” informacje o wysokości czynszu za dzierżawę leśnych obwodów łowieckich na kolejny rok. Na ich podstawie Nadleśnictwo wystawiało dzierżawcom faktury VAT określające wysokości czynszu na dany rok i pobierało należności. W kwietniu 2017 r. Dyrektor RDLP przesłał do Nadleśnictwa umowy dzierżawy zawarte w 2017 r., polecając Nadleśnictwu dokonanie obciążenia dzierżawców kwotą czynszu dzierżawnego oraz rozliczenie czynszu pomiędzy Nadleśnictwem a gminami, powołując się na art. 31 ustawy – Prawo łowieckie. Dyrektor RDLP przypomniał również o potrzebie okresowego zapoznania się z realizacją obowiązków dzierżawcy wynikających z zawartej umowy. Jednocześnie w kwietniu 2017 r. Dyrektor RDLP udzielił Nadleśniczemu pełnomocnictwa do naliczania i rozliczania - w imieniu i na rzecz wydzierżawiającego – czynszu dzierżawnego za dzierżawę ww. leśnych obwodów łowieckich. W poprzednim okresie (obowiązywania umowy zawartej w 2007 r.) Dyrektor RDLP nie udzielił Nadleśniczemu pełnomocnictwa do działania w ww. zakresie.

Kontrola NIK wykazała m.in., że:

- dopiero w trakcie kontroli NIK:

- w dniu 18 listopada 2018 r. obciążono dzierżawców z tytułu udziału w kosztach ochrony lasu w związku z nieusprawiedliwionym niewykonaniem rocznych planów łowieckich (RPŁ); należne Nadleśnictwu kwoty wynosiły: 508,84 zł za rok łowiecki 2015/2016 oraz 263,68 zł za rok łowiecki 2017/2018;

- w dniu 22 listopada 2018 r. poinformowano jednego z dzierżawców o prawidłowej kwocie czynszu dzierżawnego należnej za rok łowiecki 2018/2019, tj. wyższej od kwoty podanej o 60,21 zł brutto i dokonano stosownego obciążenia;

- w siedmiu przypadkach (na 17 zbadanych wpłat) dzierżawcy nieterminowo uiszcili czynsz dzierżawny, tj. z opóźnieniem wynoszącym od 3 do 52 dni w stosunku do terminów określonych w umowach i nie zostali obciążeni odsetkami za opóźnienie (w łącznej kwocie 16,28 zł⁷), o których mowa w art. 481 Kodeksu cywilnego. Zgodnie z treścią zawartych umów dzierżawy, w sprawach w nich nieuregulowanych mają zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego. Podstawą prawną dochodzenia

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 2033.

⁶ Według umów zawartych w 2007 r. o nr 331 i nr 333, tj. do zmian wprowadzonych w podziale województwa lubelskiego na obwody łowieckie uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego nr VI/88/2015 z dnia 27 marca 2015 r.

⁷ W przypadku KŁ. Roztocze: 0,78 zł od czynszu za I kwartał 2016/2017, 3,15 zł od czynszu za II kwartał 2017/2018, 1,31 zł od czynszu za IV kwartał 2017/2018, 0,23 zł od czynszu za II kwartał 2018/2019. Natomiast odsetki dla KŁ. Hermes wynosiły: 1,21 zł za I kwartał 2017/2018, 7,80 zł za II kwartał 2017/2018 i 1,80 zł za II kwartał 2018/2019.

odsetek ustawowych przez wydierżawiającego był art. 481 § 1 i § 2 Kodeksu cywilnego. Wymóg pobierania odsetek w takich przypadkach potwierdził także wydierżawiający, Dyrektor RDLP, który w piśmie z dnia 6 lutego 2008 r. skierowanym do KŁ Hermes stwierdził m.in., że każde niedotrzymanie terminu uiszczenia stosownych kwot czynszu dzierżawnego skutkować będzie naliczeniem i egzekwowaniem przez właściwe Nadleśnictwo odsetek od nieterminowych wpłat. Przedmiotowe pismo zostało przekazane do wiadomości Nadleśnictwu Tomaszów. Nadleśniczy wyjaśnił, że odstąpiono od obciążenia klientów w związku z ewentualnymi kosztami egzekwowania i administracyjnymi, które znacznie przewyższają kwoty należnych odsetek;

- Nadleśniczy realizował obowiązek nałożony przez art. 31 ust. 1 ustawy – Prawo łowieckie, na wydierżawiającego (Dyrektora RDLP) w zakresie rozliczania czynszu dzierżawnego między Nadleśnictwem a właściwymi gminami.

(akta kontroli str. 88-196, 203-227, 229-236, 238-240)

1.3. OHZ realizował cele wskazane w art. 28 ust. 2 ustawy – Prawo łowieckie, poprzez:

1) prowadzenie wzorcowego zagospodarowania łowisk, wdrażanie nowych osiągnięć z zakresu łowiectwa: poprzez m.in. uprawę poletek łowieckich oraz łąk śródleśnych, utrzymywanie pasów zaporowych, wykaszanie poboczy dróg leśnych w celu uzyskania odrostu traw stanowiących dobrej jakości żer dla zwierzyny, wykładanie drzew zgrzyzowych w okresie wzmożonego zapotrzebowania na żer pędowy oraz w postaci kory; wysadzanie drzew i krzewów - domieszek biocenotycznych, skutkujących urozmaiceniem bazy żerowej dla bytującej zwierzyny, premiowanie myśliwych za odstrzał drapieżników, wykładanie wysoko mineralizowanej karmy dla zwierzyny płowej w celu poprawy jakości osobniczej populacji, dokarmianie zwierzyny w okresie zimowym, pomoc w rozwoju zespołu sygnalistów myśliwskich powstałego przy Nadleśnictwie oraz lokalna promocja tradycji myśliwskiej;

2) prowadzenie badań naukowych: we współpracy z Instytutem Badawczym Leśnictwa w ramach „Określenia optymalnych zagęszczeń jeleniowatych w kontekście czynników środowiskowych i celów gospodarki leśnej”. Ponadto, udostępniano dane dotyczące gospodarki łowieckiej w OHZ Pańków studentom Uniwersytetów Przyrodniczych w Poznaniu i w Lublinie, a także współpracowano z przedsiębiorstwem zajmującym się prowadzeniem „pilotażowego monitoringu wilka i rysia w Polsce” w ramach państwowego monitoringu środowiska;

3) odtwarzanie populacji zanikających gatunków zwierząt dziko żyjących: poprzez wsiedlenie bażantów (100 sztuk w 2016 r.) i zajęcy (40 sztuk w 2018 r.);

4) hodowlę rodzimych gatunków zwierząt łownych w celu zasiedlania łowisk: w ramach realizacji „Programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w województwie lubelskim w latach 2009-2020” przy współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego wsiedlono po 80 sztuk zajęcy w latach 2016-2017;

5) hodowlę zwierząt łownych szczególnie pożytecznych w biocenozach leśnych: utrzymywano populację dzików na poziomie umożliwiającym prowadzenie gospodarki rolnej przy korzystnym wpływie na biocenozę leśną;

6) prowadzenie szkoleń z zakresu łowiectwa: w zakresie zasad obowiązujących na polowaniach zbiorowych i indywidualnych, sygnalistyki myśliwskiej, z zakresu szacowania szkód łowieckich, a także staże dla osób ubiegających się o członkostwo w PZŁ z szeroko rozumianym szkoleniem/przygotowaniem przyszłego adepta myślistwa.

(akta kontroli str. 201-202)

1.4. W latach łowieckich 2015/2016 i 2016/2017 gospodarka łowiecka OHZ Pańków zamknęła się dodatnim wynikiem finansowym, który wykazywał tendencję spadkową (wynosił odpowiednio 27,8 tys. zł i 4,6 tys. zł), a rok łowiecki 2017/2018 zamknął się stratą w kwocie 8,7 tys. zł. W roku 2016/2017 przychody w porównaniu do roku 2015/2016 wzrosły o 42,6% (96,7 tys. zł) przy jednoczesnym wzroście kosztów o 60,1% (119,9 tys. zł). W roku łowieckim 2017/2018 w wyniku spadku (w porównaniu do roku poprzedniego) przychodów o 3,7% (11,9 tys. zł), przy jednoczesnym niewielkim wzroście kosztów (o 0,4%, tj. 1,3 tys. zł) na działalności łowieckiej odnotowano ujemny wynik finansowy.

W strukturze przychodów istotną pozycję stanowiły opłaty za zwierzynę odstrzeloną (75,4% w roku 2015/2016, 74,5% w roku 2016/2017 i 65,2% w roku 2017/2018), które były najwyższe w roku 2016/2017 (241,1 tys. zł), a najniższe w roku 2015/2016 (171,3 tys. zł). Przychody z tego tytułu ulegały znacznym wahaniom – w roku 2016/2017 odnotowano wzrost (w porównaniu do roku poprzedniego) o 40,7% (o 69,8 tys. zł), a w roku 2017/2018 – spadek o 15,7% (o 37,8 tys. zł). Wpływy ze sprzedaży polowań stanowiły odpowiednio: 22%, 23,9% i 33,6% przychodów w badanym okresie. Najwyższe wpływy osiągnięto w roku 2017/2018 (104,7 tys. zł) a najniższe w roku 2015/2016 (49,9 tys. zł). Przychody z tego tytułu w latach objętych kontrolą systematycznie rosły, tj. o 54,9% (27,4 tys. zł) w roku 2016/2017 w stosunku do poprzedniego oraz o 35,4% (27,3 tys. zł) w roku następnym w odniesieniu do roku 2016/2017.

W roku łowieckim 2016/2017 nastąpił znaczny wzrost kosztów gospodarki łowieckiej OHZ, tj. o 60,1% (o 119,9 tys. zł) w stosunku do roku łowieckiego 2015/2016 (z 199,4 tys. zł do 319,2 tys. zł). W kolejnym roku koszty utrzymały się na zbliżonym poziomie (320,5 tys. zł). W strukturze kosztów najwyższą pozycję stanowiły „odszkodowania za szkody w uprawach rolnych”⁸, które w poszczególnych latach łowieckich wynosiły: 73,5 tys. zł, 88,5 tys. zł oraz 100,2 tys. zł, co stanowiło odpowiednio: 36,9%, 27,7%, 31,3% kosztów ogółem. Analiza wykazała, że koszty z tego tytułu wzrosły o 20,5% (o 15,1 tys. zł) w roku 2016/2017 w stosunku do poprzedniego i o 13,2% (o 11,7 tys. zł) w kolejnym w odniesieniu do roku 2016/2017. Koszty „organizacji polowań, odłowów i zasiedleń” wynosiły 47,1 tys. zł w roku 2015/2016 (23,6% kosztów ogółem), 78,4 tys. zł w roku 2016/2017 (24,6%) i 95,4 tys. zł w roku 2017/2018 (29,8%). Wykazywały one tendencję wzrostową, tj. w roku 2016/2017 wzrosły w porównaniu do roku poprzedniego o 66,4% (o 31,3 tys. zł), a w roku 2017/2018 o 21,7% (17 tys. zł) do roku 2016/2017. Natomiast udział kosztów „łowieckiego zagospodarowania obwodu i dokarmiania” systematycznie malał, tj. z poziomu 30,4% w roku 2015/2016, do 16% i 15% kosztów ogółem. Poziom nakładów z tego tytułu przedstawiał się odpowiednio: 60,7 tys. zł, 51,2 tys. zł i 48,1 tys. zł, co oznaczało spadek o 15,7% w roku 2016/2017 w stosunku do poprzedniego oraz o 6,1% w kolejnym. Wśród pozostałych kosztów gospodarki łowieckiej znaczny wzrost (o ponad 2000%) zanotowano w kosztach utrzymania kwater myśliwskich, które z poziomu 1,6 tys. zł w roku 2015/2016 wzrosły do wysokości 35,5 tys. zł w roku 2016/2017 i utrzymały się na zbliżonym poziomie w kolejnym okresie (37,1 tys. zł).

Odnosząc się do przyczyn wzrostu kosztów Nadleśniczy, wyjaśnił m.in., że dążenie do osiągnięcia stanu populacji zwierzyny określonej w Wieloletnich Planach Hodowlanych na lata 2007-2017 oraz rosnąca ilość szkód łowieckich wpłynęły na zwiększenie oferty polowań na zasadach komercyjnych, co skutkowało wzrostem kosztów ich organizacji, a także kosztów utrzymania i wyposażenia kwatery myśliwskiej. Wpływ na tę grupę kosztów miał także wzrost stawek zakupu usług leśnych świadczonych przez zewnętrzny podmiot gospodarczy. W przypadku

⁸ W pozycji tej zawarte są również koszty zabezpieczenia upraw.

stawek godzinowych wzrost nastąpił średnio o około 7% (z 15 zł do 17 zł przy stawce za godziny „ręczne” i z 65 zł do 70 zł za godzinę „ciągnikową”) oraz około 5% przy stawkach dziennych (z 95 zł do 100 zł za podprowadzanie myśliwych).

(akta kontroli str. 66, 68-78, 81, 83, 85-87)

Nadleśnictwo w latach 2016-2018 nie sporządzało analiz (sprawozdań) z funkcjonowania OHZ, gdyż – jak wyjaśnił Nadleśniczy – w związku z systematycznym i bieżącym wprowadzaniem danych dotyczących działalności z zakresu gospodarki łowieckiej do Systemu Informatycznego Lasów Państwowych (SILP), nie było konieczności sporządzania dodatkowych sprawozdań, podsumowań i prezentacji z tego zakresu. Niezbędne informacje dostępne są w każdej chwili po wygenerowaniu tabeli nr 20 z SILP. Ponadto, podsumowanie sezonu dotyczącego wielkości pozyskania i zagospodarowania obwodu zamieszczane są na arkuszu RPŁ.

(akta kontroli str. 62-63)

1.5. Zgodnie z wymogami art. 8a ust. 10 ustawy – Prawo łowieckie oraz § 4 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich planów hodowlanych⁹, Nadleśniczy sporządził, a Dyrektor RDLP zatwierdził roczne plany łowieckie (RPŁ), na lata: 2016/2017, 2017/2018 oraz 2018/2019, dla obwodu łowieckiego nr 305 (na którym został utworzony OHZ Pańków).

Pozyskanie zwierzyny grubej (jeleni, saren i dzików) przedstawiało się następująco:

- w roku łowieckim 2015/2016:

- jelenie: z zaplanowanych 43 pozyskano 39 sztuk (90,7%),
- sarny: z zaplanowanych 104 pozyskano 99 sztuk (95,2%),
- dziki: z zaplanowanych 176 pozyskano 159 sztuk (90,3%);

- w roku łowieckim 2016/2017:

- jelenie: z zaplanowanych 40 pozyskano 33 sztuki (80%),
- sarny: z zaplanowanych 130 pozyskano 127 sztuk (97,7%),
- dziki: z zaplanowanych 180 pozyskano 181 sztuk (100,6%);

- w roku łowieckim 2017/2018:

- jelenie: z zaplanowanych 28 pozyskano 29 sztuk (103,6%)
- sarny: z zaplanowanych 160 pozyskano 156 sztuk (97,5%).
- dziki: z zaplanowanych 170 pozyskano 183 sztuki (107,6%).

W ośmiu ww. przypadkach realizacja planów pozyskania zwierzyny grubej mieściła się w przedziale procentowym od 90% do 110%, określonym w § 3 ust. 1 pkt 4 lit. i-j rozporządzenia w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich planów hodowlanych.

Plan pozyskania jeleni w sezonie łowieckim 2016/2017 zrealizowano w 80%, tj. poniżej minimalnej liczby zaplanowanej do pozyskania (90%), określonej w § 3 ust. 1 pkt 4 lit. i powołanego wyżej rozporządzenia.

Nadleśniczy wyjaśnił, że mimo dołożenia wszelkich starań (wydane odstrzały i obecność myśliwych w łowisku) niewykonanie planu spowodowane było zmniejszeniem populacji jeleni (migracją zwierzyny) w końcowej fazie okresu polowania, co było m.in. efektem bytowania wilków.

(akta kontroli str. 13-34, 197-200)

1.6. Prowadzono ewidencję upoważnień do wykonywania polowania indywidualnego. W dwóch przypadkach (na 27 zbadanych¹⁰) myśliwi nie dokonali zwrotu upoważnień, ze względu na przedłużenie ich terminów ważności.

⁹ Dz. U. Nr 221, poz. 1646 ze zm., uchylonego z dniem 1 kwietnia 2018 r. przez ustawę z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw Dz. U. poz. 651.

¹⁰ Próba do badania została wybrana w sposób celowy na podstawie Wykazów odbiorczych produktów niedrzewnych (WON). Badaniem objęto 27 pozycji dotyczących polowań indywidualnych.

W roku łowieckim 2016/2017 i w 2017/2018 książka ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym (prowadzona w wersji papierowej) była dostępna (wyłożona) w leśniczówce Pańków. Z dniem 27 grudnia 2017 r. Nadleśnictwo wprowadziło elektroniczną ewidencję pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym. Na podstawie zbadanej próby stwierdzono, że w dwóch przypadkach (odstrzału sarny-rogacza) wpisane były¹¹ numery upoważnień, które uprawniały do odstrzału innej niż ww. zwierzyny, mimo, że myśliwym tym wydano także upoważnienia do odstrzału sarny-rogacza.

Dokonywano oceny zgodności odstrzału z zasadami selekcji osobniczej oraz wstępnej wyceny trofeów, a jej wyniki dokumentowano w arkuszach zgodnych z wzorem wprowadzonym przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w załączniku do zarządzenia nr 10 z dnia 4 marca 2014 r.¹² Analiza tej dokumentacji (17 arkuszy¹³) wykazała, że w przypadku:

- dziewięciu ocen zawartych na pięciu arkuszach¹⁴, myśliwi nie potwierdzili własnoręcznym podpisem oraz datą, że zostali zapoznani z ocenami oraz poinformowani o możliwości odwołania od nich,

- 15 ocen zawartych na 11 arkuszach¹⁵ dokonano przerobienia zamieszczonych w nich danych, przez naniesienie odręcznych poprawek bezpośrednio na pierwotnych zapisach (a nie poprzez ich skreślenie i nadpisanie poprawnych danych), a poprawki nie zostały autoryzowane przez osoby, które ich dokonały.

(akta kontroli str. 241-429, 434)

1.7. W latach 2016-2018 Nadleśnictwo nie realizowało zadań w ramach działalności ubocznej gospodarki leśnej (łowiectwo) finansowanych z Funduszu Leśnego.

(akta kontroli str. 62-63)

1.8. Oferty cenowe na polowania w OHZ określone były w załącznikach nr 1 i nr 2 do zarządzeń Dyrektora RDLP w Lublinie, odpowiednio nr 6 z dnia 18 marca 2013 r. ze zmianami¹⁶ oraz nr 7 z dnia 5 kwietnia 2018 r.

Prawidłowość naliczania opłat za produkty gospodarki łowieckiej oraz dokonywanie rozliczeń i ich dokumentowanie, zbadano na próbie 27 rozliczeń.

W 26 rozliczeniach sprzedaży produktów gospodarki łowieckiej w OHZ stwierdzono, że stosowane ceny były zgodne z ofertą cenową ustaloną przez Dyrektora RDLP. W jednym opłata za trofeum sarny-rogacza była niezgodna (tj. zaniżona o 9,80 zł) z obowiązującą w tym okresie ofertą cenową na sprzedaż trofeów przy ograniczonym zakresie świadczeń, określoną w załączniku nr 2 do Zarządzenia Nr 7 Dyrektora RDLP z dnia 5 kwietnia 2018 r.

W trzech przypadkach¹⁷ (na 27) rozliczeń i obciążeń z tytułu opłat za trofea dokonano po terminie określonym w § 9 ust. 4 zarządzenia Dyrektora RDLP nr 7 z dnia 18 marca 2013 r. w sprawie funkcjonowania OHZ LP, zgodnie z którym, rozliczenie opłat następuje w ciągu dwóch tygodni od daty zakończenia polowania. W wymienionych przypadkach dowody sprzedaży zostały wystawione odpowiednio po 65, 55 i 142 dniach od daty polowania.

Ponadto, w ww. przypadkach nabywcom nie określono terminów płatności, w konsekwencji jedna z wpłat (30 zł) wpłynęła po 40 dniach od wystawienia dowodu sprzedaży.

¹¹ Pod poz. 364 w dniu 11 lipca 2016 r. oraz pod poz. 394 w dniu 8 sierpnia 2018 r.

¹² Opublikowanym w Biuletynie Informacyjnym Lasów Państwowych z 10 kwietnia 2014 r. Nr 4, poz. 21.

¹³ Sporządzonych dla trofeów objętych próbą kontrolną.

¹⁴ Tj. sporządzonych w dniach 30 września 2016 r. (1), 21 lutego 2017 r. (2), 10 lipca 2017 r. (1), 28 lutego 2018 r. (2), 6 sierpnia 2018 r. (3).

¹⁵ Sporządzonych do następujących poz. WON: 16/40, 16/46, 16/58, 16/65, 16/71, 16/117, 17/138, 17/158, 17/161, 18/53, 19/10.

¹⁶ W tym wprowadzonymi przez Dyrektora RDLP aneksami nr 1 i nr 2 do zarządzenia nr 6, odpowiednio od 1 maja 2014 r. i od 15 czerwca 2014 r.

¹⁷ Poz.: 16/65, 16/117 i 16/118.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W dwóch przypadkach dzierżawców nie obciążono z tytułu partycypacji w kosztach ochrony lasu w związku z nieusprawiedliwionym niewykonaniem rocznych planów łowieckich, co naruszało art. 30 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo łowieckie. Od Koła Łowieckiego (KŁ) Roztocze zaniechano pobrania za rok łowiecki 2015/2016 kwoty 508,84 zł, a od Koła Łowieckiego Hermes nie pobrano za rok łowiecki 2017/2018 kwoty 263,68 zł.

Nadleśniczy wyjaśnił, że przyczyną nieobciążenia dzierżawców było przeoczenie. Jednocześnie poinformował, że w trakcie kontroli NIK dokonano obciążenia dzierżawców należnymi Nadleśnictwu dopłatami. Naliczono również odsetki za zwłokę od ww. kwot (odpowiednio za 933 dni i 203 dni) w łącznej wysokości 101,47 zł, którymi obciążono odpowiedzialnych pracowników (za ich zgodą).

(akta kontroli str. 98, 109-118, 159, 172-178, 180, 182-186)

2. Niezgodnie z załącznikiem do zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr 10 z dnia 4 marca 2014 r., arkusze oceny zgodności odstrzału z zasadami selekcji osobniczej nie zawierały informacji o zapoznaniu myśliwych z ocenami zgodności odstrzału oraz o możliwości odwołania od nich. Stan taki stwierdzono w przypadku pięciu arkuszy sporządzonych w dniach 30 września 2016 r. (z jedną oceną), 21 lutego 2017 r. (z dwoma ocenami), 10 lipca 2017 r. (z jedną oceną), 28 lutego 2018 r. (z dwiema ocenami), 6 sierpnia 2018 r. (z trzema ocenami).

Nadleśniczy wyjaśnił, że o wynikach oceny i możliwości odwołania od ustaleń komisji myśliwi zostali powiadomieni telefonicznie. Nie zgłaszali żadnych uwag i nie składali odwołań.

(akta kontroli str. 79, 81, 307, 321, 346, 392, 412)

3. W trzech przypadkach¹⁸ opłaty za trofea rozliczono nieterminowo, tj. po upływie odpowiednio 55, 65 i 142 dni od daty polowania, podczas gdy zgodnie z § 9 ust. 4 zarządzenia Dyrektora RDLP nr 7 z dnia 18 marca 2013 r. w sprawie funkcjonowania OHZ LP, rozliczenia i obciążenia należało dokonać w terminie dwóch tygodni od daty zakończenia polowania.

Według Nadleśniczego w dwóch przypadkach przyczyną opóźnienia było przeoczenie, natomiast w trzecim brak możliwości przeważenia poroża, ponieważ znajdowało się pod opieką ówczesnego Nadleśniczego przebywającego na długim zwolnieniu lekarskim.

(akta kontroli str. 284-291, 307-320, 425, 427)

4. Naliczenie i pobranie opłaty za trofeum sarny-rogacza (poz. 19/108) było niezgodne z obowiązującą w tym okresie ofertą cenową na sprzedaż trofeów przy ograniczonym zakresie świadczeń, określoną w załączniku nr 2 do Zarządzenia Nr 7 Dyrektora RDLP z dnia 5 kwietnia 2018 r. W trakcie niniejszej kontroli wystawiono korektę do faktury i dokonano wpłaty różnicy w cenie (9,80 zł).

Nadleśniczy wyjaśnił, że było to spowodowane pomyłką rachunkową.

(akta kontroli str. 407, 414, 416, 425, 427, 430-431)

5. Nierzetelne było:

- wpisanie do książki ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym dwóch numerów upoważnień do wykonania polowania, które nie uprawniały do odstrzału sarny-rogacza¹⁹. Kontrola wykazała, że myśliwi posiadali równolegle po

¹⁸ Poz.: 16/65, 16/117 i 16/118.

¹⁹ Pod poz. 364 w dniu 11 lipca 2016 r. i pod poz. 394 w dniu 8 sierpnia 2018 r.

dwa ważne upoważnienia, w tym do odstrzału wymienionej zwierzyny. Nadleśniczy wyjaśnił, że było to wynikiem niedopatrzenia. Ponadto, w przypadku wpisu w elektronicznej książce pobytu na polowaniu indywidualnym, obecna wersja nie pozwala na zmianę wcześniej wprowadzonego ważnego upoważnienia. W związku z zaistniałym przypadkiem, Nadleśnictwo wystąpi do administratorów z wnioskiem o wprowadzenie zmian, aby takich korekt można było dokonywać;

- nieokreślenie w „Wykazie odbiorczym produktów nieдрzewnych” pod poz. 16/118 wagi trofeum, mimo, że było to wymagane zgodnie z wzorem tego dokumentu stosowanego w LP w ramach magazynowego obrotu produktami z działalności łowieckiej.

Nadleśniczy wyjaśnił, że było to spowodowane niedopatrzeniem pracownika, który powinien niezwłocznie uzupełnić dane po ich uzyskaniu;

- dokonanie poprawek w arkuszach oceny zgodności odstrzału z zasadami selekcji osobniczej bezpośrednio na pierwotnych zapisach (a nie poprzez ich skreślenie i nadpisanie poprawnych danych). Ponadto zmiany nie zostały autoryzowane przez osoby, które ich dokonały. Zmiany te miały miejsce w przypadku 15 ocen zawartych na 11 arkuszach²⁰ i dotyczyły istotnych dla oceny kwestii takich jak: wiek, masa tuszy, masa trofeum, klasa wieku, liczba odnóg, opis trofeum.

Nadleśniczy wyjaśnił, że poprawki na arkuszach zostały zamieszczone przez komisję w trakcie oceny. Taki sposób korekty nie powinien mieć miejsca, ale żadna z poprawek nie miała wpływu na ostateczną ocenę prawidłowości odstrzału. W celu wyeliminowania podobnych przypadków zaplanowano przeszkolenie w tym zakresie członków komisji.

(akta kontroli str. 79-80, 82, 246, 425, 428)

OCENA CZĄSTKOWA

Nadleśnictwo terminowo opracowało roczne plany łowieckie, a zaplanowane pozyskanie zwierzyny grubej nie zostało zrealizowane tylko w jednym przypadku. Podejmowano działania w celu realizacji ustawowych celów funkcjonowania OHZ. Na pogarszającą się rentowność gospodarki łowieckiej w sezonie łowieckim 2016/2017 w stosunku do 2015/2016, oraz stratę w roku łowieckim 2017/2018, główny wpływ miał znaczny wzrost kosztów prowadzenia gospodarki łowieckiej OHZ, w szczególności organizacji polowań i zasiedleń łowisk oraz utrzymania kwater myśliwskich.

Nadleśnictwo dwukrotnie nie obciążyło dzierżawców udziałem w kosztach ochrony lasu w związku z nieusprawiedliwionym niewykonaniem rocznych planów łowieckich. Stwierdzono także przypadki nieudokumentowania zapoznania myśliwych z ocenami zgodności odstrzałów z zasadami selekcji osobniczej oraz poinformowania ich o możliwości odwołania. Ponadto w kilku przypadkach nieterminowo rozliczono opłaty za trofea oraz w jednym naliczono opłatę niezgodnie z ofertą cenową.

OBSZAR

2. Kontrole nadleśnictw i realizacja wniosków pokontrolnych

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach 2016-2018 (do 11 września) zostały przeprowadzone w Nadleśnictwie dwie kontrole w zakresie gospodarki łowieckiej. Obie zostały przeprowadzone w 2017 r. przez pracowników Zespołu ds. Gospodarki Łowieckiej RDLP w Lublinie. Jedna odbyła się 9 lutego 2017 r. i dotyczyła sprawdzenia poprawności stosowania i przestrzegania obowiązujących procedur związanych z wydawaniem i ewidencjonowaniem upoważnień do polowania indywidualnego myśliwym

²⁰ Sporządzonych do następujących poz. WON: 16/40, 16/46, 16/58, 16/65, 16/71, 16/117, 17/138, 17/158, 17/161, 18/53, 19/10.

krajowym na terenie OHZ w roku łowieckim 2016/2017. Szczegółowym sprawdzeniem objęto: wydawanie, zwrot i ewidencjonowanie w SILP upoważnień, wydawanie certyfikatów w przypadku pozyskania zwierzyny trofeowej, rozliczenie myśliwych dokonywane po zakończeniu polowania indywidualnego na podstawie zarządzenia Dyrektora RDLP nr 6 z dnia 18 marca 2013 r. w sprawie sprzedaży polowań i trofeów w OHZ-LP. W notatce pokontrolnej nie odnotowano nieprawidłowości i nie sformułowano wniosków pokontrolnych.

Druga kontrola została rozpoczęta 21 listopada 2017 r. Miała objąć swoim zakresem kontrolę funkcjonowania OHZ w roku łowieckim 2017/2018, w tym: zagadnienia dotyczące nadzoru OHZ ze szczebla Nadleśnictwa, dokumentacji prowadzonej w biurze Nadleśnictwa (m.in. przestrzegania zarządzeń Dyrektora RDLP w sprawie funkcjonowania ośrodków hodowli zwierzyny, ramowego schematu obiegu dokumentów z zakresu gospodarki łowieckiej z czerwca 2014 r.), efektywności gospodarki łowieckiej. Nadleśnictwo nie dysponowało dokumentacją pokontrolną z ww. czynności.

Pracownik Zespołu ds. Gospodarki Łowieckiej RDLP wyjaśnił, że w ramach ww. kontroli przeprowadził lustrację w terenie, w trakcie której ocenił stan prowadzonych upraw oraz ilość i jakość karmy. Zapoznał się z warunkami przyrodniczymi i specyfiką obwodu łowieckiego. Stan zagospodarowania obwodu nie budził zastrzeżeń. W ramach oceny realizacji celów OHZ oraz wykorzystania środków zewnętrznych odwiedził zagrodę adaptacyjną dla zajęcy, która powstała przy współfinansowaniu przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego. Dokonał kontroli dokumentacji (wykazów odbioru produktów niedrzewnych, protokołów ważenia i klasyfikacji tusz, rozliczeń polowań, protokołów z polowań komercyjnych, szacowania szkód łowieckich oraz upoważnień do wykonywania polowania) i stwierdził, że dokumentacja była zgodna z przyjętym ramowym schematem obiegu dokumentów w zakresie gospodarki łowieckiej, a ewentualne uwagi zostały przekazane ustnie. Pobyt planowany był na dwa dni. Ze względu na obszerny zakres tematyki kontroli, a także potrzebę realizacji bieżących zadań związanych z funkcjonowaniem Biura Turystyki Myśliwskiej „Roztocze”, nie mógł zakończyć kontroli w początkowo planowanym czasie (przyjętym w tematyce). Założył, że w terminie późniejszym będzie możliwe jej dokończenie, dlatego nie zostało przygotowane sprawozdanie dotyczące ustaleń z wykonywanych czynności kontrolnych. W zakresie objętym kontrolą nie stwierdził nieprawidłowości, o czym ustnie został poinformowany Nadleśniczy oraz Kierownik Zespołu ds. Gospodarki Łowieckiej RDLP.

Według stanu na 9 października 2018 r. przedmiotowa kontrola nie została zakończona.

(akta kontroli str. 35-38, 41-60)

2.2. W latach 2016-2018 (do 4 października) do Nadleśnictwa nie wpłynęły skargi dotyczące działalności w zakresie gospodarki łowieckiej.

(akta kontroli str. 6, 7)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Przeprowadzone w Nadleśnictwie kontrole dotyczące gospodarki łowieckiej nie stwierdziły nieprawidłowości. W wyniku kontroli nie formułowano zaleceń i wniosków pokontrolnych. Z uwagi na powyższe, Najwyższa Izba Kontroli odstąpiła od dokonywania oceny w tym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi NIK zauważa, że dokumenty WON stanowiące podstawę magazynowego obrotu produktami pochodzącymi z działalności łowieckiej, sporządzane były w okresie objętym niniejszą kontrolą w dwójakiej formie, przy czym żadna nie zawierała wszystkich danych wymaganych zgodnie ze wzorem obowiązującym w Lasach Państwowych. M.in. brak było podsumowania dotyczącego ilości zwierzyny wg gatunków i płci. Wykazy były prowadzone odręcznie w sposób ograniczający ich czytelność, a dokonywane poprawki były nanoszone nieprzejrzysto. Zgodnie ze „Schematem obiegu dokumentów i kontroli wewnętrznej w Nadleśnictwie Tomaszów”, WON podlegał sprawdzeniu pod względem formalnym, co według postanowień rozdziału III Regulaminu kontroli wewnętrznej, polegało m.in. na weryfikacji czy sporządzony jest starannie, czytelnie i w sposób trwały, czy dane nie są zamazane, wycierane, przerabiane lub nie ma śladów usuwania ich w inny sposób oraz czy ewentualne poprawki treści przeprowadzone są prawidłowo i zaopatrzone w podpis osoby upoważnionej.

(akta kontroli str. 241-253, 332-345, 404-409, 426, 429, 434-439)

- Wnioski
1. Obciążanie dzierżawców z tytułu udziału w kosztach ochrony lasu w związku z nieusprawiedliwionym niewykonaniem rocznych planów łowieckich.
 2. Dokumentowanie faktu pouczenia myśliwych o prawie zapoznania się z oceną zgodności odstrzału z zasadami selekcji osobniczej i możliwości wniesienia odwołania od tych ocen.
 3. Rozliczanie i obciążanie z tytułu opłat za trofea w terminach określonych w wewnętrznych regulacjach oraz zgodnie z obowiązującą w tym zakresie ofertą cenową.
 4. Rzetelne wpisywanie do książki ewidencji nr upoważnień do wykonania polowania indywidualnego.
 5. Wykazywanie wagi trofeum w Wykazie odbiorczym produktów niedrzewnych.
 6. Dokonywanie poprawek w arkuszach oceny zgodności odstrzału z zasadami selekcji osobniczej w taki sposób aby dane skreślone i poprawione były czytelne.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, 21 grudnia 2018 r.

Kontroler:
Ewa Kulik
Główny specjalista kontroli państwowej

/-/

.....

podpis

p.o. Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

/-/

.....

podpis

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym
dokonał: Edward Lis - p.o. Dyrektor

.....

podpis